

Paroda – spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieniai

Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieniai paminėti Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešojoje bibliotekoje trečio aukšto vitrinose surengta ekslibrisų darbų paroda iš dailininko, grafiko, ekslibrisų kūrėjo ir kolekcininko Alfonso Čepausko dovanoto ekslibrisų rinkinio „KATEKIZMUI – 450“ kolekcijos.

prof. Vaidotas JANULIS

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos parodų kuratorius

A. Čepauskas dar jaunystėje susidomėjo spausdintu žodžiu, spaudos technologijomis. 1962 m. baigė Kauno Stepo Žuko taikomosios dailės technikumą (dabar Kauno kolegijos Justino Vienožinskio menų fakultetas) Poligrafijos skyrių. Dirbo meno redaktoriumi žurnaluose „Mokslas ir technika“ (1962–1973 m.), „Mūsų sodai“ (1973–1989 m.), žurnalo „Statyba ir architektūra“ dailininku (1978–1998 m.). Sukūrė ir paskelbė kelis šimtus iliustracijų žurnaluose, iliustravo rašytojų kūrinių. Alfonso Čepausko kūrybinį kraitį sudaro per 1 300 sukurtų ekslibrisų įvairiomis grafikos spaudos technikomis, apie 300 estampų, keturisdešimt gausių grafikos ciklų Lietuvos istorijos temomis.

Matome, kad spaudos technikos ir technologijos ne tik pavergė dailininką, bet ir leido atrasti ekslibrisų kūrėjo, kolekcininko gyslelę. Tai ir pastūmėjo menininką organizuoti įvairias ekslibrisų parodas, tarptautinius konkursus. Vienas jų – 1996 metais Alfonso Čepausko iniciatyva organizuotas tarptautinis ekslibrisų konkursas „CATECHISMUS – 450“, skirtas pirmajai lietuviškai knygai „Catechismusa prasti žadei“, kuriai 1997 metais sukako 450 metų, paminėti.

Pirmoji knyga lietuvių kalba buvo itin reikšminga Lietuvos kultūriniam, tautiniam švietimo augimui. Martynas Mažvydas šia knyga paskatino demokratinės minties plėtotę ir gimtosios kalbos įteisinimą. Dėl ekslibrisų gausos parodoje pasirinkta rodyti tik lietuvių autorius. Iš viso tarptautinėje ekslibrisų parodoje, pavadintoje „CATECHISMUS 450“,

dalyvavo 133 dailininkai iš 27 šalių. Parodoje Lietuvai atstovauja 34 dailininkai. Reikia pasakyti, kad lietuvių autorių darbai šioje parodoje buvo gausiai įvertinti premijomis ir prizais.

Marius Liugaila apdovanotas pirmąja premija. Jo subtilus oforto, akvatintos technika sukurtas ekslibrisas vaizduoja Karaliaučiaus ir Vilniaus miestų fragmentus, centrinėje dalyje įkomponuotos Katekizmo knygos tarsi sujungia ekslibriso kompoziciją.

Antrąsias premijas konkurse pelnė Danutė Gražienė ir Rober-

ta Vaigelaitė. Danutės ekslibrisai atlikti subtiliai, filosofuojantys, daugiaprasmiai. Ekslibrisas, skirtas Donatui Katkui, vaizduoja simbolinę dirigento figūrą, o visoje kompozicijoje sklendo įvairios faktūros, tarsi rytietiški rašmenys, primenantys natas ar garso ženklų kombinacijas. Robertos Vaigelaitės ekslibrisas atliktas linoleumo raižymo technika. Jautrią raižymo plastiką praturtindama faktūromis, autorė kompozicijoje įpina daug prasmingo teksto. Sudėta visa Katekizmo atsiradimo istorija.

Oforto ir akvatintos technika sukurtas Vilniaus universiteto bibliotekai skirtas elegantiškas Nijolės Šaltenytės ekslibrisas pelnė trečiąją premiją. Šio konkurso prizininkais tapo Ieva Labutytė, Alfonsas Čepauskas, Marius Liugaila, Ona Simaitytė-Račkauskienė. Gausus lietuvių autorių būrys pateikė pluoštą reikšmingų darbų šiai datai paminėti. Ekslibrisai atlikti įvairiomis grafikos technikomis. Konkursas Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieniai paminėti yra svarbus ir reikšmingas indėlis saugant mūsų istorinę atmintį.

„Laiptų galerijoje“ – Vlodo Karatajaus šimtmečiui skirta paroda

Parodą pristatė dailės kritikas ir rašytojas dr. Vidas Poškus.

„Laiptų galerijoje“ atidaryta Vlodo Karatajaus (1925–2014) tapybos darbų paroda, skirta dailininko 100-osioms gimimo metinėms paminėti.

Balandžio 30 dieną Šiaulių miesto kultūros centre „Laiptų galerija“ atidaryta Vlodo Karatajaus (1925–2014) tapybos darbų paroda, skirta dailininko 100-osioms gimimo metinėms paminėti. Parodą pristatė dailės kritikas ir rašytojas dr. Vidas Poškus.

Paskutinį kartą Vlodo Karatajaus darbai „Laiptų galerijoje“ eksponuoti prieš trejetą metų – per 30-ąją galerijos gimtadienį. Šįkart autoriaus kūryba grįžo taip pat ypatinga proga. Tai – V. Karatajaus gimimo 100-mečio minėjimo pradžia Lietuvoje.

V. Karatajus – vienas žymiausių mūsų šalies XX a. tapytojų, lietuviškos tapybos mokyklos, turinčios gilią istorinę šaknis, atstovas, labiausiai garsėjęs savo portretais. Būtent portreto žanras savitai pažymėjo visą dailininko kūrybos kelią.

Dailininkui itin didelę įtaką darė ir gamta bei jos grožis – vie-

nas pagrindinių jo įkvėpimo ir kūrybinio atsinaujinimo šaltinių, traukos objektas. V. Karatajaus kūryboje gausu peizažų ir naturmortų, kuriuose esama visko: pavasario žalumos, rudens aukso ar išsiskleidusių gėlių žiedų.

V. Karatajus buvo koloristas, tikintis beribėmis spalvų galiomybėmis. Subtilus spalvos pojūtis, gebėjimas portretuose, peizažuose ir naturmortuose panaudoti jos ekspresyvumą ir dekoratyvines galimybes dera su subtiliu kompozicinės darnos, paveikslų struktūros pojūčiu. Portretiškumas, natūralumas, koloristika ir kompozicijos darna – tai keturios pagrindinės kategorijos, apibūdinančios menininko kūrybą.

V. Karatajaus tapybos darbų paroda „Laiptų galerijoje“ veiks iki gegužės 24 dienos.

Parengta pagal organizatorių inf.

Kiekvienas (p)aukštis turi savo aukštį

Balandžio 30 dieną Šiaulių miesto savivaldybės viešosios bibliotekos „Šaltinėlio“ filiale atidaryta „Dailės namų“ studijos vaikų tapybos paroda „(P)aukštis“.

„Kas liktų, jeigu nuo žodžio „paukštis“ nuimtume pirmąją raidę?“ – šiuo klausimu renginį pradėjo „Dailės namų“ vadovė Edita Sūdžiūtė.

„Kiekvienas (p)aukštis turi savo aukštį – kiekvienas žmogus siekia savo svajonių, tikslų, atradimų. Bet ir kiekvienas aukštis turi savo (p)aukštį – kiekvienaime gyvenimo etape mūsų laukia naujas suvokimo lygmuo, naujas požiūris, nauja patirtis. Kiekvienas idėjų lygis kviečia naujam skrydžiui. Net ir vaikų dailės raida – nuo pirmųjų schematinių piešinių iki sudėtingesnių kompozicijų – jau pati savaime yra kelionė per „aukščius“. Ir šioje parodoje visa tai aprėpiama: nuo jauniausių vaikų piešinių, kurie tokie dar natūralūs ir unikalūs, žaismingi, iki vyriausių, kur galima ne tik tapyti realistiškiau, bet ir kalbėti, ieškoti konceptualaus sprendimo. Kūryba čia – tai ne siekis kopijuoti, o drąsa būti savimi, – parodos idėja apibūdina E. Sūdžiūtė. – Man, kaip mokytojai, labai svarbu,

kad nebūtų dirbtinai peršokama per tuos aukščius, o išbūnama tame etape, kuriame esame, atskleidžiant kiekvieno unikalumą dabartiniame momente, ir lyg nepastebimai pastūmėjant vaikus augti.“

Parodos autorių amžius – nuo 4 iki 17 metų. Greta šiuo metu studiją lankančių vaikų darbų taip pat eksponuojami trys darbai iš „Dailės namų“ archyvų, sukurti prieš keletą metų, kai jų autoriai buvo pradinukai, o dabar jau – 14–17 metų.

Parodos laureatais tapo: Ieva, jos apuokas sužavėjo monumentalumu, tvirtu žvilgsniu ir subtilia žemiškų spalvų palete; Agnė, jos mėlynas paukštis išsiskyrė gyva, nesuvaržyta kūrybine drąsa; Herkus, jo potėpio pajauta drąsiai galėtų būti pristatyta šiuolaikinio meno kontekste; Saulė, jos minimalizmu ir atmosferiškumu spinduliuojantis darbas priminė lietuvišką peizažą rūke.

Parodoje eksponuojamas ir vienas studijos vadovės paukštis – kaip ženklas, kad kūrybos kelyje visi žingsniuoja greta, tik kiekvienas savo tempu.

„Kodėl dar (p)aukštis mums svarbus? Jis visada turėjo didesnę prasmę nei inkiliukų

gyventojas čiulbuonėlis. Nuo seniausių laikų pasakojama, kad paukštė prisidėjo prie pasaulio kūrimo – iš vandens gilumos iškėlė pirmąjį žemės grumstą. Kaip kūrybos ir dvasios simbolis, paukštis sklendo tarp žemės ir dangaus, tarp realybės ir vaizduotės, tarp to, kas buvo, ir to, kas dar tik bus. Net pavasario mėnesiai paukščių vardais pavadinti“, – sako E. Sūdžiūtė.

Tad kiekvienam iš dalyvių įteikti 19 skirtingų metalinių ženkliukų su Lietuvoje gyvenančių paukščių atvaizdais. Parodą papildė bibliotekoje surengta trumpa viktorina apie paukščius, vaišes „Paukščių pieno“ saldainiais ir studijos vadovės padeklamuotas eilėraščių „Paukščių turguje“.

„Šaltinėlio“ filialo vedėja Rita Božienė studijos „Dailės namai“ tapybinio skrydžio autoriams ir jų vadovei, menininkei E. Sūdžiūtei, už parodos „(P)aukštis“ organizavimą perdavė Šiaulių miesto savivaldybės viešosios bibliotekos direktorės Irenos Žilinskienės padėką.

Paroda bibliotekoje veiks iki gegužės 31 dienos.

„Šiaulių krašto“ inf.

Šiaulių miesto savivaldybės viešosios bibliotekos „Šaltinėlio“ filiale atidaryta „Dailės namų“ studijos vaikų tapybos paroda „(P)aukštis“.